

Alin Ozinian: “Yerli ve Milli Ermeni Patriği” seçilse ne olur, seçilmese ne olur!

Posted on 29/10/2019

Ermeni cemaatinin yaklaşık 12 yıldır Patrik’i yok. Tam 12 yıl.

Başpiskopos Mutafyan, 2008 yılında bitkisel hayata girdi. Adli Tıp tarafından da onaylanan “görevlerini yerine getiremez” teşhisi ardından Ermeni cemaati çok istediği ve kanunen de uygun olduğu halde skandal sayılabilecek şekilde yeni bir patrik seçemedi. Sancılı süreci “Ermeniler yeni patrik seçebilir mi?” yazımda anlatmıştım.

Aynı yatakta yıllarca bilinçsiz yatan dini liderin ölümü, hem kendisi hem de cemaat için bir kurtuluş, hatta yeniden doğuş anlamı taşıdı. Bu yılın temmuz ayında, yıllardır Ermeni patriği seçimine müdahale eden devlete ve “Bazı Ermeni ileri-gelenlere” rağmen Türkiye Ermenileri artık seçim yapılabileceği için umutluydu. Temmuz ayında gelinen noktayı “Patrik konusunda Ermeniler direndi ve teslim olmadı” başlıklı yazıda anlatmıştım. Konuya yabancı olanlara kılavuzluk yapabileceğini düşündüğümden bu yazıları paylaşıyorum.

Ermeni Cemaati 2010 yılında “Patrik Genel Vekili” olarak “atanan” ve devlet ile parlak ilişkileri ile gururlanan Başepiskopos Aram Ateşyan’ın, Mutafyan’ın ölümünün ardından vekilliğinin otomatik olarak düşmesinden sonra, yeni seçime hazırlanmaya başladılar.

Seçime gidebilmek için tek gerekli belge İçişleri Bakanlığı’nın Patrik seçimine dair hazırlayacağı talimatname idi. Cumhuriyet tarihi boyunca Patrik seçimleri 1863 Nizamnamesi’ni temel alan talimatnamenin öngördüğü şekilde gerçekleştiriliyor.

1961 seçimlerinden sonra gönderilen 1990 ve 1998 talimatnameleri aynı ama yeni gelen ve

tarihe 2019 talimatnamesi olarak geçecek, Türkiye Ermenileri 85. Patrik seçimine dair talimatnamede, seçim sürecini ve akabinde Patrikhane'nin çalışmalarını etkileyecek çok önemli yeni bir ekleme var: Patrik aday olabilmeye şartlarını belirleyen 25. maddenin c bendinin öngördüğü "İstanbul Ermeni Patrikhanesine mahsus episkoposlar sınıfına dahil olmak" şartı.

Bu şu demek; daha önceleri "babadan Türk vatandaşı" olan episkoposların doğal aday olma hakkı bu seçimlerde çiğnenecek. Artık yurt dışında eğitim görmüş ve oradaki cemaatlere hizmet eden din adamları seçime katılamayacak.

Cumhuriyet tarihi boyunca Haçaduryan, Kalustyan, Kazancıyan gibi seçilmiş patrikler, babadan Türkiyeli olup yurtdışından bu görev için İstanbul'a gelmişlerdi.

Kaldı ki, Ruhban Okulu yıllar önce kapatıldığından dolayı din adamı yetiştireme şansı olmayan cemaate, "Yurt dışında eğitim gören episkoposlar seçime katılamaz" kısıtlaması getirmek demokratik ve adil seçim hakkına yapılan bilinçli bir müdahale anlamına geliyor.

Devlet, Ermeni toplumunu Patrik aday bulmak konusunda böyle büyük bir darboğaza sokarak ne yapmayı hedefliyor? Cevap hiç de zor değil. 12 aday, bir hamle ile üçe düşürüyor. Hem istemediği adayları elimine ediyor, hem de elinin altındaki, tanıdığı, iletişimde olduğu adayların bırakın şansını güçlendirmeyi, Ermeni cemaatini bu adaylara mahkum ediyor.

Seçime girmesine onay verilen bu 3 aday; 2010 yılında devlet tarafından "Patrik Genel Vekili" olarak atanan ve şu anda Ruhani Kurul Başkanı olan Ateşyan, Değabah (Patriklik Kaymakamı) Maşalyan ve 2018'de Patrik seçimi sürecini yönetmek üzere Değabah (Patrik Kaymakamı) olarak Ermeni cemaati tarafından seçilen ancak İstanbul Valiliği'nin yazısıyla Patrik Kaymakamlığı tanınmayan ve bunun üzerine Türkiye'den ayrılan Bekçiyen, talimatnameyi onaylamadıklarını belirttiler.

Fakat sadece Bekçiyen “10 adayın hakkının gasp edildiği böyle bir seçime” aday olmayacağını açıkladı. Ateşyan ve Maşalyan seçime girme kararı verdiler. Bu da herhalde “içimiz yana yana” yaklaşımın Ermeni versiyonu!

Seçim sürecini yönetmek için seçilen Değabah Maşalyan’ın göreve seçildikten sonra Patrik seçimindeki doğal 12 adaya davet mektup yazmak için talimatnamenin gelmesini bekleyeceğini söylemesi, süreci yakından izleyen hukukçuların, “böyle bir zorunluluk yok” demesine rağmen dereyi görmeden paçaları sıvamayalım yavaşlığı, talimatnamedeki bu değişikliğin sadece devlet eliyle yapılmadığını hissettiriyor.

Belli ki “bazı Ermeniler” devlet babalarının kulaklarına “dışarıdan gelecek bir Patriğin kolay zapturapt altına alınamayacağını, baş ağrısı yapabileceğini” fısıldadılar. Bu “Bazı Ermenilerin” devletle ticari ve taktik işbirliği içinde oldukları sır değil, aksine her ortamda “Bunu beyefendi beğenmez, onaylamaz” kelimelerini gururlanarak sarf ediyor bu bazıları.

Bu kati suretle devlet bu seçimin adil olmasından yana ama işin tadını “Bazı Ermeniler” kaçırıyor demek değil tam bir “kazan-kazan” durumu var ortada. Devlet ve “Bazı Ermeniler” emir eri bir Ermeni Patrik arıyorlar. İki tarafın da ayrı hesapları var kuşkusuz. Ermenilerin temsili, kültürün devamı, cemaat sorunları, din, gençler bu hesapların konusu değiller. İnce hesaplar, o hesaplar.

12 adaylı seçimi, 2 adaya düşürme operasyonu için yollanan talimatname gökten inen kutsal bir belge değil kuşkusuz. Anayasa mahkemesinin İstanbul Valiliği kararıyla engellenen seçimler için hak ihlali kararı verdiğini hatırlayacak olursak, Ermenilerin belgeye itiraz etme hatta süreci dava etme şansı var.

Fakat zurnanın zırt dediği yer tam burası! Müteşebbis Heyet tepki çeken yeni eklemeye itiraz edip etmemeyi görüştüktan sonra 3 Ekim’de Vakıf yöneticileri ve ruhaniler ile toplanmış, kendi içinde bir karara varamadığı halde talimatnameye itiraz etmeme kararı

almıştı. Açıklamada “... toplantıda, hazır bulunan tüm vakıf temsilcilerinin talimatname konusunda görüş ve önerileri alınmış, Ruhani Meclis’in bildirisi de okunmuştur. Ardından yapılan toplantısında eşit çıkan oylar sonucunda, geniş katılımlı toplantıda ortaya çıkan hakim görüş olan talimatnamenin mevcut koşulları ile Patrik seçim sürecine devam etme yönündeki karar benimsenmiştir” dendi.

Toplantı usulen yanlış olduğu gibi, katılımcıların fikrini almaktan ziyade onları bu talimatnameye ikna etmek için yapılmıştı sanki. Ohannes Kılıçdağ “Garip bir toplantı, çelişkili ifadeler” yazısında toplantının detaylarını oldukça iyi aktarılmış, okuyun derim.

Müteşebbis heyet üyesi avukat Setrak Davuthan olup bitenden o kadar rahatsız oldu ki istifa etti. “... son oturumda insan hak ve hukuk kurallarının uygulanmamasının dillendirilmesi ve önerilmesi karşısında, bir hukukçu olarak, Müteşebbis Heyet üyeliğimin devamı imkansız hale geldiğinden, kesin olarak istifa ediyorum” dedi. Davuthan’dan sonra 3 kişi daha istifasını sundu.

Heyet pek tabii durumu kabullenmeyebilir hatta dava açabilirdi. Örneğin, Patrik Kalustyan’ın 1990’daki vefatından sonra, Patrikhane yeni patrik seçimini organize etmek üzere valiliğe başvurdu, Vali Cahit Bayar imzasıyla, gelen ama Ermeni Kilisesi’nin adet ve teamülleri ile tamamen çelişen talimatnameyi kabul etmedi. İlgilenenler Sevan Değirmenciyan’ın 1990 seçiminde Müteşebbis Heyet ne yapmıştı? yazısına göz atabilir, gerçekten ufak açıcı bir toparlama.

1990’da Hukukçuların ve Müteşebbis Heyet’in ortak kararı ile karara itiraz edildi ve başarılı olundu. Kısaca geçmişte Patrik seçim sürecinde Ermenilerin yapmış oldukları bir itiraz ve geri kazandıkları haklar var.

Sorgulanması gereken şey, devletin neden Ermenilerin haklarını ihlal ettiği değil. Devlet herkesin hakkını ihlal ederken, yargı çalışmaz, muhalifler cezaevine gönderilirken, binlerce

çocuk cezaevini yuva bilirken, seçilen belediyelere kayyumlar atanırken tersini düşünmek naiflik olur zaten. Bugün sorulması gereken 1990'dan bu yana ne değişti de Ermeniler itiraz edebilmeyi akıllarından geçiremiyorlar?

Niyetim AKP geldi, azınlıkların hakları ellerinden alındı demek değil. Aksine AKP bazı konularda diğer hükümetlerden çok daha eşitlikçi davrandı azınlıklara. Buradaki sorun azınlıklar ile ilgili değil, ülkenin genel durumu ile ilgili.

Genel bir hukuksuzluğun hakim olduğu bu günlerde, Ermeni cemaati, kabuğuna çekilme, itiraz etmeyerek sorunları çözmeye çalışma hatta "bazılarının" kaostan yararlanarak karlı çıkmasına çanak tutma eğiliminden vazgeçmeli.

Özellikle gençler yapılan bu devlet müdahalesine ve cemaatin itiraz etmeme yoluna girmesine tepkili. Seçim boykot edilmelidir diyenler var, Ermeni toplumundaki çeşitli sivil kesimlerden oluşan "Toplum Girişimi" adlı, toplumu yaşananlar konusunda aydınlatmaya ve adım atmaya çağıran bilinci, cesur ve adil gençlerin yeni bir inisiyatifi var.

Tarih bu hukuksuzlukların yanı sıra, olanlara kimin ne tepki verdiğini de yazacak. 12 yıldır "başsız" kalan Ermeniler için, sanıyorum bugün Patrik seçiminden daha önemli olan hukuksuzluk ile mücadele.

Varsın 2 sene daha seçilemesin Patrik. Devletin dikte ettiği uyduruk talimatnameyi kabul etmek, olup biteni sineye çekmek Ermeni toplumun 100 yıldır bozulmuş kimyasının iflası, gururunun yerle bir edilmesi demektir. Dahası seçime girecek iki ruhani aday için bu şartlarda hukuksuz bir seçime katılmış olmak, dinin temelini oluşturan adalet duygusuna da ihanettir. Ermeni ruhaniler devletten korktukları kadar, Tanrı'dan da korkmalılar.

Ermeni cemaati adil bir seçim sonucu Patriğini seçemeyecekse, atanan kukla bir Patrik'e mahkum edilecekse, 8 Aralık'ta yeni bir seçim yapılmasının pek de önemi yok. Önemli olan

Patrik makamını doldurmak değil, hak gaspının önünde durabilmek.

Kaynak: ahvalnews